

Universal Declaration of Human Rights - Fulfulde, Nigerian

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

NANONDIRAL WINNDEREYANKEEWAL HAKKEEJE AADE

NAATIRKA

E tuugnaadeko wonde keftingal horma kala neddo e nder besngu aadee e hakkeoji potdi woni dnanɗɗuudi ndimaagu potal e jam e nder aduna,

E tuugnaade wonde ko baasgol heftinde kam e calogol tottude hakkeoji aade ngaddi barondiral e salaare sanndolin nde e nder aduna e kadihuccande adunam mo aade hebi yamiroore haalde e miiijaa de no henanorii ɗum yontii ete kadi yimbe poti jeyde koye mumen ceerta e kulol e baasal sabu aadee yidde d um,

E tuugnaade wonde ina teenɗi yo hakkeoji aade ndeenire yamiroore laawɗinaande mbele aadee waasaa tonngeede e gullitaagol dowrowol so tawii fawaama kalfaandi kiisndi walla waawnere b urtunde,

E tuugnaade ina teenɗi nde bamtatoo biyngu yummaagu hakkunde leyɗeele dimɗ uɗe,

E tuugnaade e nanondiral leyɗeele caaktangal woondoore leyɗeele jowitiide e hakkeoji gadani aadee baydi no ndimaagu, teddungal e nder potal rewbe e worbe. Leyɗeele dee koddirii e daranaade bamtaare renndo e ñibgol fannuji nguurndam moyyam,

E tuugnaade e wonde leyɗeele dentude jeytiide dee, e ballondiral e fedde leyɗeele dentude jeyde koye mumen pellitii ñiifnude horma hakkeoji aade kam e ndimaagu,

E tuugnaade e bulngo renndaande ngam tafde hakkeoji aadee kam e ndimaagu, leyɗeele dee teenɗinii nafaore burtunde wonde e pellitgol, ko ndeen batu nguu nanondiri, holliti:

Ngal-ɗoo nanondiral winndere yan keewal jowitiingal e hakkeoji aadee wayi ko no laawol gootol ñii ngam yettaade leyɗeete mbele yimbe bee e renndooji ɗii mbaɗa ɗum e hakkillaaɗi mum e kala sahaa kadi et e jannginde e nehde mbele bamtoo horma hakkeelleji aadee e ndimaagukuule yettaama mbele saree e nder leyɗeele, ciynugol ngol ina foti feeɗde, teskee e yimb e fof.

Kuulal gadanal

Innama aadee fof poti, ndimɗi e jibinannde to bannge hakkeoji. Ebe ngoodi miijo e hakkilantaagal ete ebe poti huufu ndirde e nder b iynguyummaagu.

Kuulal 2

Gooto kala ina waawi hokkunde hoore mum hakkeoji e ndima guuji kaalaadi e nanondiralngal tawa alaa paltagol nguru, mbaydi, leñol, demngal, diine, iwdi leydi walla renndo, dañal, jibinande walla kala ngonka.

E ko fawtii heen hay paltoor gooto woodataa e dow yowitaade e dawrugol, ñaawoore hakkunde leyɗeele fawaade e neddo ummiɗo leydi walla neddo mo yowitaaki maa woni pawido yamiroore laawɗinaande waawnde wonde fof.

Kuulal 3

Innama aadee kala ina jogii hakke wuurde, e hakke ndimmagu kam e hakke ndeenka e kisal hoore mum.

Kuulal 4

Hay nedɗo gooto fotaani tonngaade e maccungaa gu maccungaagu e njeeygu aadee ko ko harminaa e no waawi si foraade fof.

Kuulal 5

Hay nedɗo gooto fotaani leepeteede walla fiyeede piyle jaltude nedɗaagu walla koynooje.

Kuulal 6

Nedɗo kala ina jogii hakke annditireede nedɗaagu mum e kaayitaaji ñaawaadi.

Kuulal 7

Yimbe fof poti e laamu ete poti fotde ndeendka e yeeso laamu. Yimbe fof ina poti fotndeende e reeneede e heedi heedi baawɗo yabbude kule ngal nanondiral yimbe fofina poti reeneede e tooñanngge tawa alaa paltoor.

Kuulal 8

Nedɗo kala ina jogii hakke wullitaade ñaawoore e leydi mum so tawii o gañaama, o tooñaama walla so hakkeji makko njoolaama. diin hakkeji ina ngannde e laamu e ñaawooje.

Kuulal 9

Hay gooto fotaani nanngede sokee walla yaltinee leydi tawa ko e dow mbaawka e belaade.

Kuulal 10

Nedɗo ina jogii hakke e hedeede e nder potal e sahaa ñaawoore nde yowitaaki, nde wadataa heedi-heeda (jinngataa). ñaawooɓe benguurotaako poti ñaawde hakkeji fotdeji nedɗo fof ko takkaa haa heɓ ni dɗum ñaawore.

Kuulal 11

1. Kala nedɗo tuumaado bonannde ina foti reweede haa ko fawaa e mum ko annde ina woodi walla alaa tawa ko ñaawoore laadfinnaande nde suudaaka ñaawi e tawtingol ñaawoɓe luundiibe heedɓe banngge ñaaweteedo oo.

2. Hay gooto fawetaake bonnannde walla war ngo tawa nde wadatae ndee waawa wonde ko teenji e mum e yowitaade e laawol leydi walla laawol hakkunde leydeele. Ko noon ne hay gooto fawetaake sariya baɗɗo huunde tawa nde wafetee ndee o jotondiraani heen.

Kuulal 12

Hay gooto yabbetaake, tooñee e nder nguurndam mum, e nder besngu mum e nder jotondiral mum walla nedɗaagu mum lesdinee, naange hay gooto e dowlugol mum potaani ñifeede. Nedɗo kala ina jogii hakke reenaneede deɗe teenjinooji ndimaagumum.

Kuulal 13

1. Nedɗo ina jogii hakke yahde dɗo welaa fof e no weliraa fof kam subaade hoɗannde mum e nder leydi.

2. Nedɗo ina jogii hakke yaltude leydi kala hay so tawii ko ndi makko kam e artude e leydi mum.

Kuulal 14

1. E sahaa kulol, neddo kala ina jogii hakke yeewde moolaare e dañde leydi moolndi dum e godde dee.
2. Oo hakke noon waawaa fawaade e warde hoore dogaa yeewa mooldo dum, o waawi fawaade tan ko e jamirooje fedde leydeele dentude.

Kuulal 15

1. Neddo kala ina jogii hakke jeyeede e leydi, woni jogaade ngenndi.
2. Hay gooto waawaa e dow belaafe hadeede jogaade ngenndi walla waylude ngenn di.

Kuulal 16

1. Caggal nde neddo dañii duubi kelifuya so ko o debbo, so ko o gorko faltaa ki leñol, nguru, leydi ono jogi hakke resde maa reseede, o darna fooyre. Ko kambe poti heen hakkeji jowitiidi e dewgal so ina humee walla so ina ittee (goorko e dewbo).
2. Dewgal fawii ko e yidde resondireefo difo bee wonaa ina fawee e waawnere.
3. Besngo ko kam woni tergal gadanal e nder rendo besngu inajogii hakke ndeenka immoraade e renndo kam e laamu leydi ndii.

Kuulal 17

1. Kala neddo walla dental yimɓ e ina jogii hakke e jeyal leydi.
2. Hay gooto fotaani e amdu e waawde hadeede jeyi mum.

Kuulal 18

Kala neddo ina jogii hakke ndimaagu miiɗo, hakkilantaagal kam e diine. Oon hakke ina roondii ndimaagu waylude diine kam e ndimaagu tabitinde diine mum walla yi yannde mum kañum gooto walla e wondude e wodde. Ngaal tabitinal diine noon ina nona ko duudii e ko feeñi fof tawa ko rewnede e dow jande, walla dewal walla jamirooje diina oo.

Kuulal 19

Neddo ina jogii hakke e ndimaagu jogaade miiɗo e saaktude miiɗo mum dum firti ko joom mum fotaami hulde feeñinde miiɗo mum walla wiɗtude, heɗde kam e sarde miiɗooji e kabavuuji tawa woayaaki keeri hakkunde leydeele e no sardaa fof.

Kuulal 20

1. Neddo kala ina jogii hakke e ndimaagu wafde batu walla fedde nde wonaa fitina.
2. Hay gooto fotaani waawneede jeyeede e fedde alay sago.

Kuulal 21

1. Neddo kala ina jogii hakke e jeyeede e terde gardiide leydi mum. Tawa ko kañum e hoore mum walla tawa ko waabaade e be yimbe e cubii ina njood aŋii leydi sabu joñeede gede mum.
2. Neddo kala ina jogii hakke ardineede walla joñeede gede/golle leydi e dow potal.
3. Muuyaande leydi ndii ko ñibgol kalfaandi laamuuji dii. Ndiin kalfaandi ñibortoo tan sosde wooteji cuboo suɓngo laaɓngo e leydi kala, tawa cubotoo do kala ina tottee ndimaagu mum timmungu.

Kuulal 22

Neddo kala e nder renndo ina jogii hakke e ndeen ka renndoyankeewo. dumko weltaare hakkeji fagguduyankoj e renndoyan heeji e pina yankooji katojinaa di e ndimaagu e bamtaare aade e dow tuugnaade e ngonka leydi fof.

Kuulal 23

1. Neddo kala ina jogii hakke liggaade e dow potal hujjiaaji liggeey e ndeenka baasgol gollaade.
2. Yimbe fof poti fotde njobdi so tawii be potii liggeey.
3. Kala liggido ina jogii hakke njob di fotndi heen, njondi mbaawndi jogaade mo kanjo e besngu makko mbele njogoo ngonka moyya tedduka. Njobdi ina haani timminireede catiide renndoyankooje.
4. Neddo kala liggotoodo ina jogii laawol tafde fedde wullitaare hakkeji liggeey walla yantondirde fedde liggotoobe mum e pedle godde liggotoobe so tawi ede ndenndi ngoy aaji e anniya.

Kuulal 24

Neddo kala ina jogii hakke e fooftere walla weltinde bernde num walla wooda do haa'dni liggeey mum ete kala liggotoodo ina jogii hakke e fooftere yob eteende.

Kuulal 25

1. Neddo kala ino foti jogaade hakke nguurndam cemordam haa waawaa toppitaade cellal mum, ngonka mum eka besngu mum haa teenji e nguura, kodlci, safaara e gede renndo; omo jogii hakke e ndeenka so tawii o liggaaki, walla o sellaani ma walla o jodtaa de e doole mum, walla kes joodiido, naywudo walla kala gede baasooje wallitde nguura de pawaaiki e bellanteeje.
2. Jibinaado debbo e sukaaku ina njogii hakke ballal e toppitaagol keeriidi. Sukaabe fof, woni a jibinaabe e nder dewgal walla caggal dewgal poti fotde to bannge ndeenka renndoyankeewo.

Kuulal 26

1. Neddo kala ina jogii hakke janje janje foti wonde ko nde alaa njobdi hay sinna ko to arwaniire e gadanal. Janje sukaabe ina foti wonde alay sago. Janje karallaagal ina foti huftidin'de: janje toownde ina foti udditanaade moni kala taw alaa heedi-heeda, tawa ko e baawal mum.
2. Janje foti ko feertinde neddankaagal, beyda teddin'de hakkeji innama Aadee, hefde hoore mum. Ina foti waalitde paamondiral, muundiral, cehilaagalhakkunde leydeele e kala senngooji leyyi walla diineji, fawitii heen bamtaare golle dowlaaji dentudi ngam moyyere ina duumoo.
3. Jibinaabe ina poti subaade hol fannu janje ndokkata sukkaabe mum.

Kuulal 27

1. Neddo kala ina waawi e sago mum jeyeede e bamtugol pinal rennde mum, huutoroo neefne e wallitde bamtaare ganndaliyankeewal e kala bure jaltooje heen.
2. Neddo kala ina jogii hakke ndeenka muuyaade mum to bannge neddankaagal e jawdi tuugniide e bulgno ganndal, coñce, neenñal de o tafi.

Kuulal 28

Neddo kala ene foti daranaade nibagol hakkeji innama aadee kam e ndi maagu mum to bannge renndo e nder winndere mbele kuule kaalaade ender ngaldo nanondiral njetto faandaare todfaande nde.

Kuulal 29

1. Innama aadee ina jogii hujjaaji fayde e renndo ngo nganndudfaako bamtaare huubtidinde nedfankaagal makko tan waawi wootde.
2. E nder kuutorogol hakkeoji makko kam e naftorogol ndimaagu makko, moni kala fawaa e mum tan ko dooftogol sardiyeoji ngam teenjin'de keftingol e nehtanagol hakkeoji wodbe ngam timminde neddan kaagalngam gedde denndaande kam e ngonka moyya kuubtidindo ngam daji renndo potal.
3. Dii hakkeoji e nguu ndimaagu mbaawa dajee e dow luundaare paandaalee muuyaabe dowlaji dentudi.

Kuulal 30

Hay kuulal gootal gummingal e ngal do nanondiralfotaani jaggireede ummii ko e leydi, walla dental keeringal, walla neddo keeriido. Hay neddo gooto, walla dental walla leydi potaani jogaade golle tawa faandaare mumen ko firtude hakkeoji e ndimaagu kalaadi e nder nanondiral ngal.
